

VASTASYNTYNEEN AINEENVAIHDUNTASEULA-NÄYTE, B-VasSeu1

9154 VasSeu1

Tutkimus Vastasyntyneen aineenvaihduntaseulalla etsitään harvinaisia synnynnäisiä sairauksia, jotka hoitamattomana voivat aiheuttaa vakavia/palautumattomia vaurioita ennen oireiden ilmaantumista. Seulassa etsitään aminohappoaineenvaihdunnan sairauksia, endokrinologisia sairauksia, orgaanisten happojen aineenvaihdunnan häiriöitä, rasvahappojen aineenvaihdunnan häiriöitä ja ureasyklin häiriöitä.

Esitiedot Osasto täyttää sähköiselle pyyntölomakkeelle esitiedot. Esitiedoissa kysytään raskausviikko, syntymäpaino (g), syntymäpäivä ja kellonaika muodossa pp.kk.vv hh:mm, mahdollinen verensiirto ja vauvan ravitsemus.

Näyte **Näyte on suositeltavinta ottaa lapsen ollessa 48–120 tunnin ikäinen.** Näyte voidaan ottaa jo 36 tunnin iästä alkaen, jos lapsi kotiutuu tai vastauksella on kiire. Näytteen yläkäräjana pidetään 120 tuntia, että mahdollisesti tarvittava hoito voidaan aloittaa mahdollisimman nopeasti. Tarvittaessa näyte voidaan ottaa vielä yli 120 tunnin iässä, mutta tämän osalta on syytä huomioida, ettei tulos ole yhtä luotettava.

Näyte otetaan ihopistosnäytteenä kantapäästä PerkinElmer 226-näytekortille. Vauvan kantapään tulee olla hyvin esilämmitetty. Näytteenottokortin ympyröityihin näytekohtiin ei saa koskea missään vaiheessa. Verinäyte otetaan lisäaineettomalla 100 µl lasikapillaarilla, josta 75µl siirretään välittömästi näytteenottokortin ympyröidylle näytealueelle. Imuvoiman avulla siirtyvä näytemäärä on aika tarkasti 75µl, kun kortin näyteympyrä täyttyy täyteen ja se on imeytynyt kortin molemmille puolille tasaisesti. Kapillaarilla ei saa koskea näytekortin ympyröityyn näytekohtaan, vaan kapillaari laitetaan hyvin lähelle, jolloin näyte imeytyy näyteympyrään. Jos näyte valuu huonosti, otetaan uusi kapillaari seuraavaa näyteympyrää varten. **Näytteen täytyy imeytyä tasaisesti läpi paperin** ja täyttää koko näyteympyrän. Kortin kääntöpuolelta tulee tarkastaa, että näyte on imeytynyt tasaisesti läpi (katso kuva alla). Yhteen ympyrään annostellaan näytettä **vain kerran (75 µl), ei kerroksittain**. Näytteen vähimmäismäärä on kolme onnistuneesti saatua näyteympyrää. Mikäli mahdollista täytetään kaikki viisi näyteympyrää. **Näytettä ei saa ottaa kantapäästä suoraan korttiin.**

HYVÄ NÄYTE

HUONO NÄYTE

Toinen tarroista liimataan näytekortin potilastietojen kohdalle (ks kuva). Tarraan kirjoitetaan tarkka näytteenottoaika, koska näytekortin täytyy kuivua vähintään kolme tuntia ennen lähettämistä. Näytekorttiin ei tarvitse kirjoittaa mitään muita tietoja.

Näytekortit toimitetaan laboratorioon siten, että ne eivät kosketa toisiinsa ja kortit ovat mielellään vaakatasossa. Kolmikerroksisessa näytteenottokärryssä on teline, mihin näytekortit saadaan vaakatasoon. Tarvittaessa kortit voidaan pitää pystyasennossa osastolta kuljetuksen ajan. **Näytteenottaja muuttaa tarkan kellonajan atk:lle.** Näytettä ei kuitata tehdyksi. Toiseen tarroista kirjataan näytteenottajan nimikirjaimet ja tarra liimataan kärryvalikössä olevaan tuloslomakkeeseen (yleinen, VasSeul- lokerikossa).

Näytekortit sisäänkirjataan ja ne viedään kuivumaan laboratorion näytelaatikoiden purkupisteen pöydällä olevaan telineeseen. Näytekortin täytyy kuivua vähintään 3 tuntia vaakatasossa.

Jos seulontatutkimuksessa todetaan jotakin poikkeavaa, pyytävä yksikkö voi tilata kontrollitutkimuksen (B-VasSeuK). B-VasSeuK -pyynnöllä olevat näytteen käsitellään samalla tavalla kuin B-VasSeu1 -näytteet.

Näytteen käsittely Y-laboratoriossa

Vauva voidaan tuoda näytteenottoon myös Y-laboratorioon. Osasto varaa vauvalle ajan LABLPO -listalle. Näytetarrat tulostetaan. Niihin tulostuu tarkka näytteenottoaika. Toinen tarroista kiinnitetään näytteenottokorttiin. Toiseen tarraan kirjataan näytteenottajan nimikirjaimet ja se liimataan tuloslomakkeeseen (yleinen), joka sijaitsee ohjekansiossa. Näytekortin annetaan kuivua laboratorion taustatilassa lokerikossa vähintään kolme tuntia. Tämän jälkeen se pakataan muovipussiin ja laitetaan kantalaboratorioon kuljetettavien näytteiden tarjottimelle. Mikäli näyte otetaan iltopäivällä kello 13 jälkeen, kortin annetaan kuivua Y:ssä yön yli ja se pakataan aamulla muovipussiin kantalaboratorioon kuljetettavaksi. Perjantaisin ja juhlapyhien aattona on huomioitava, että näytekortti toimitetaan kantasairaalan sihteerien huoneeseen kuivumaan, ettei sen lähetys viivästy tarpeettomasti. Posti lähtee kello 16.

Poikkeamat näytteenotossa

Mikäli näytteenotossa on ongelmia tai näyte otetaan kanyyllista, kirjataan poikkeamat sähköiseen läheteeseen. Valitse laboratoriokäynti, kursi on kyseessä olevan tutkimuksen rivillä. Klikkaa "lisätiedot..." ja kirjoita "kliiniset esitiedot" -kohtaan poikkeama ja talleta.

Samasta valikosta löytyy myös tieto vauvan tarkasta syntymäajasta kellonaikoineen.

Näytteen lähettäminen Sihteerit pakkaavat kuivuneet nätekortit yksitellen muovipussiin tai muovikelmuun ja tämän jälkeen lähetyskuoreen. Näytteiden tulee kuivua vähintään 3 tuntia ennen pakkaamista. Suositeltavaa on, että vauvalla on lopullinen henkilötunnus tiedossa näytettä lähetettäessä. **Näytteet lähetetään reittikuljetuksella TYKSiin.**

Nätekorttien tilaaminen Sihteerit tilaavat nätekortteja sähköpostilla saske@tyks.fi tai puh (02) 3132914

Lisätietoa tutkimuksesta saske@tyks.fi
riikka.kurkijarvi@tyks.fi

Vastuuhenkilöt Osastonhoitaja

Korvaa ohjeen Vastasyntyneen aineenvaihduntaseulan näytteenotto 1.4

Muutokset Versio 1.1 Kappale ”Tarrojen tulostus” on poistettu. Ei ole enää 9-kiertoa, eikä määriteltyä ottajaa. Kansioon talletettavaan tarraan laitetaan omat nimikirjaimet. Näytteet sisäänkirjataan laboratorioon. Muokattu ohjetta tarrojen osastolta kuljettamisesta. Y:ssä kortin kuivumispaikka on huoneessa 7. Sihteerien hyllyssä lukee ”kuivaveritäplänäytteet”.

Versio 1.2. Näyte kohdasta poistettu osio, että näyte voidaan ottaa kantapäästä suoraan. Näytteenottomäärä tarkennettu. Käytetään yleistä toimintakokeet -lomaketta myös näille ja kortti kuivataan Y:ssä taustatilassa.

Versio 1.3: Päivitetty näytetarroille tarkoitettu lomake.

Versio 1.4: Lisätty B-VasSeuK

Versio 1.5: Päivitetty tutkimuksen tutkimuslyhenne. Päivitetty näytteenottoikä ja nätekortin käsittelyohjeita. Lisätty ohjeeseen näytteet vastaanottava laboratorio sekä kohdat *Nätekorttien tilaaminen* ja *Lisätietoa tutkimuksesta*.